

"הדבש, שרומז על שלימות הגילוי דפנימיות התורה לעתיד לבוא" (חמשה עשר בשבט ה'תשנ"ב)

פרשת ואתחנן

שבעה דנחמתא

שבת פרשת "ואתחנן" נקראת תמיד בשבת שלאחר תשעה באב, כאשר ההפטרה שקוראים איתה היא "נחמו נחמו" (- בישעיה פרק מ'), שהיא הראשונה משבע הפטרות הנקראות "שבע דנחמתא" הנקראות מאחרי תשעה באב ועד ראש השנה. כידוע, יש קשר בין הפרשה להפטרה הנקראת איתה, וזאת גם בפרשיות של "שבע דנחמתא". אם כן, מה הוא הקשר בין "נחמו נחמו" לפרשת ואתחנן? פרשת ואתחנן מתחילה בבקשת משה מה' להיכנס לארץ, שהרי אם משה היה מכניס את ישראל לארץ, בית המקדש לא היה נחרב עוד, והייתה הגאולה השלמה. גם ההפטרה עוסקת בנחמת ה' לישראל על בית המקדש הראשון והשני בגאולה השלמה. אולם הרי ה' לא קיבל את בקשת משה, והכניסה עם יהושע הייתה עם גלות אחריה, אם כן מה הקשר בין הפרשה להפטרה?

נחמו נחמו

על המילים "נחמו נחמו" שבפתיחת ההפטרה אומרים המפרשים שכפל הלשון מלמד על "נחמה בכפליים", שכן כפל עניינו ריבוי, ולריבוי הרי אין סוף, והוא יכול להיות עד בלי גבול. ריבוי בלי גבול שייך לגאולה האמיתית והשלמה, כאשר יתגלה אור-אין-סוף של ה', ובשלמות. ובכלל כפל שייך לגאולה, ורמוז גם בביטוי "כפליים לתושיה" - כפליים שייך לתשועה, לגאולה. בילקוט שמעוני מובא שישנם 5 אותיות 'כפולות' (- האותיות שיש להם גם אות 'סופית') - מ' נ' צ' פ' ק'. האותיות הללו כולן רומזות על גאולה, והפסוקים המתחילים בהן מדברים על גאולה. למשל: "כ"ך - שבו נגאל אברהם אבינו מאור כשדים, שנאמר: לך לך מארצך.. פ"ף - בו נגאלו אבותינו ממצרים, שנאמר פקד פקדתי, צ"ץ בו עתיד הקב"ה לגאול לישראל בסוף מלכות רביעית שנאמר איש צמח שמו ומתחתיו יצמח".

אבל בכפל של "נחמו נחמו" יש מעלה מיוחדת, שהכפל הוא 'מלא' - אותה מילה עצמה מוכפלת: ב"לך לך" - למרות שהאותיות זהות במילה המוכפלת - הרי משמעות כל מילה שונה. ב"פקד פקדתי" המילה עצמה שונה, וכן ב"צמח.. יצמח". מכיוון שהכפל אינו 'מלא' אפשר לומר שאין זה ממש כפל אלא כל מילה מוסיפה פרט שונה. לעומת זאת כאשר כתוב בנביא "נחמו נחמו" - הרי אין כאן שני עניינים שונים של נחמה, אין כאן פרטים שונים, אלא הנחמה עצמה כפולה, זו נחמה בכפליים שתהיה בגאולה, נחמה בלי גבול - שכן המנחם הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו.

מצד העליון ומצד התחתון ביחד

אחד הפירושים על כפל המילה "נחמו" - הוא שכפל הנחמה הוא "על בית ראשון ועל בית שני". ולכאורה, הנחמה היא בכך שיש לנו את בית המקדש השלישי שהוא מקדש אחד, מדוע אם כן זה נחשב לשתי נחמות?

אלא שבבית המקדש השלישי יהיו שתי המעלות שהיו בשני בתי המקדש ביחד ולכן יש כאן שתי נחמות: מעלת בית המקדש הראשון - שהיה בו גילוי אלוקות בדרגה גבוהה יותר. מעלת בית המקדש השני - שהיה 'מצד התחתון' ולכן 'תפס' יותר בגשמיות העולם, הוא היה גדול יותר והתקיים יותר שנים.

בבית המקדש השלישי יהיה את 2 סוגי המעלות ביחד - הוא יהיה הן עם גילוי אלוקות בדרגה נעלית ביותר, הן עם קביעות בעולם באופן נצחי (משום שהוא בא לאחר עבודת התחתון, ואז יש לנו את

"הדבש, שרומז על שלימות הגילוי דפנימיות התורה לעתיד לבוא" (חמשה עשר בשבט ה'תשנ"ב)

ה'כלים' להכילו בעולם), ואת החיבור של שניהם יחד. ולמרות שהנחמות הן שנים, הרי זו כאמור נחמה אחת כפולה. אין כאן שני עניינים שונים של נחמה, אין כאן פרטים שונים, אלא הנחמה עצמה כפולה, שכן מצד הבלי גבול קיימות ממילא שתי המעלות יחדיו. זהו הקשר בין ההפטרה לפרשה: בפרשתנו מוזכרים עשרת הדיברות בפעם השניה. בפעם הראשונה כשהם כתובים (בפרשת יתרו) הרי זה מצד העליון - כפי שהקב"ה אומר את הדיברות, וכאשר בני ישראל בדרגת צדיקים. לעומת זאת, בפרשת ואתחנן הרי זה מצד התחתון - כפי שמשא רבינו חוזר על הדיברות, וכפי שבני ישראל נמצאים במצב של תשובה. ויתרה מכך: מכך שלא מוזכר בפרשה זו שבירת הלוחות, הרי ההכפלה היא רק בהדגשה על הבלי-גבול שיש בעניין הכפל, דבר שיתגלה בשלמותו ב"תורה חדשה" - תורתו של משיח.

בתכלית השלמות

כעת מובן גם מדוע הכניסה לארץ דווקא עם יהושע קשורה יותר לנחמה שבגאולה כפי שהיא באה לידי ביטוי בהפטרה:

בקשת משה להכניס את ישראל לארץ לא התקבלה כיוון שיש גם מעלה בכניסה על ידי יהושע: יש כאן את מעלת עבודת התחתון, שגורמת לכך שהעולם נעשה 'כלי' לרוחניות. אמנם אם משה היה מכניס את ישראל הייתה גאולה באופן נעלה יותר, וללא גלות אחריה. אולם כאשר הגאולה באה על ידי עבודת בני ישראל בעולם - כפי שהיה בכיבוש הממושך על ידי יהושע, ועם גלות אחריה - בכך אנו מבררים את כל ניצוצות הקדושה, ועושים מהעולם 'כלי' לקבלת הקדושה, עד האורות הרוחניים הגבוהים ביותר, ובשלמות. אם כן ב"ואתחנן" מודגשת מעלת הכניסה לארץ בתכלית השלמות.

עניין הבלי גבול השייך לגאולה, נמצא גם בתאריך ט"ו אב. בט"ו בחודש נמצאת הלבנה במילואה, וזה רמז לישראל המונים ללבנה ועתידים להתחדש כמותה בגאולה. בפרט בט"ו בחודש שנקרא כולו על שמו של משיח - "מנחם אב", והרי "מנחם" הוא שמו של משיח. ומשיח גם נולד בתשעה באב. ויש לומר הכוונה בזה (לא ללידתו כתינוק, אלא) להתגלותו כמושיען של ישראל שכבר ראוי ומוכן לגאול את ישראל בפועל ממש. ולמרות זאת, גם אחרי התגלותו כמלך עדיין נמשכת הגלות משך זמן - כדי ששלמות הגאולה תהיה גם מצד העליון וגם מצד התחתון ושניהם יחד.

העניין מודגש גם בעבודת האדם. החל מט"ו אב מתארכות שעות הלילה, ובגמרא כתוב על כך שמי שמוסיף לימוד בשעות הלילה מט"ו אב ואילך - מוסיפים לו חיים על חייו. כל ישראל בוודאי לומדים גם כך כפי יכולתם. אם כן ההוספה מט"ו אב קשורה עם למעלה מיכולת האדם, מעל למדידה והגבלה, וכתוצאה מכך יש את שלמות הוספת החיים לאדם מה' - לחיים נצחיים.

בפרט לפי המדובר לאחרונה שנמצאים אנו בשנה שמלך המשיח יתגלה בה, שנת "אראנו נפלאות" (=השנה בה נאמרה השיחה). וכבר ראו (ויראו עוד) נפלאות שכל אחד מהם הוא פלא על גבי פלא. ובמיוחד הפלא שמתרחש בימים אלו: כינוס השלוחים במוסקבה - אותה מדינה שנלחמה נגד פעולותיו של מורי וחמי הרבי, מארכת ומכבדת את תלמידיו ושלוחיו. וכל זה מדגיש שתיכף ומיד נראה את הפלא הכי גדול, הגאולה השלמה.

הסתכל בשלושה דברים

מבחינת שנות קיום העולם אנו נמצאים כעת כבר ב"יום שישי אחר הצהריים" (באלף השישי מתוך 7000 שנות קיום העולם, ובו עצמו אחרי המחצית), וכפי שבערב שבת צריכים לטעום מכל מאכלי השבת, גם אנו צריכים "לטעום" מהבלי גבול של הגאולה, בפרט כאשר נמצאים על סף הגאולה ממש

"הדבש, שרומז על שלימות הגילוי דפנימיות התורה לעתיד לבוא" (חמשה עשר בשבט ה'תשנ"ב)

- על ידי שמוסיפים בלימוד התורה, ובעיקר בלימוד ענייני הגאולה המצויים בכל חלקי התורה, ומה טוב שהלימוד יהיה ברבים, "עשרה שיושבים", דבר המגביר את העונג בלימוד. חיזוק לכך אנו מוצאים בפרק שלישי של פרקי אבות, המתחיל במילים "הסתכל בשלושה דברים". 'הסתכל' פירושו להתבונן, ולא סתם התבוננות, אלא התבוננות מתוך ציפייה והשתוקקות מיוחדת, ובמה להתבונן? "בשלושה דברים" - בענייני הגאולה ובית המקדש השלישי שיבוא ביום זה ממש, בפרט כיום, כשאנו נמצאים על סף הגאולה ממש, דבר שמביא לשלמות בשלושת הקווים של תורה עבודה וגמילות חסדים שקיומם בא לידי ביטוי על ידי שלושת לבושי הנפש: מחשבה דיבור ומעשה. "שלושה דברים" רומז גם על תורה משולשת, הכוללת את "תורה חדשה", תורתו של משיח, שההכנה לקבלתה היא על ידי לימוד התורה בהוספה גם על מה שהוחלט כבר בט"ו אב, עד שזה מתאים כהכנה לשלמות התורה שתהיה בביאת משיח. ויהי רצון שכבר מעצם ההתבוננות בעניינים אלו, נזכה עוד לפני קריאת התורה במנחת שבת, בה קוראים את "והיה עקב תשמעון" - שרומז על עקבתא דמשיחא, לראות ולהגיע לגאולה ולחגוג אותה מתוך שמחה.

לימוד בענייני הגאולה - מביא אותה (מדברי הרבי בשיחה)

והדגשה מיוחדת על ההוספה בלימוד התורה בענייני הגאולה - הן בנגלה דתורה, ובפרט בספרו של הרמב"ם שכולל גם ההלכות ששייכות לזמן הגאולה, כמו הלכות בית הבחירה.. וכן הלכות מלכים ומלחמותיהם ומלך המשיח, והן בפנימיות התורה, שנוסף לכך שכללות הלימוד דפנימיות התורה מקרב את הגאולה, "בהאי חיבורא דילך (תורתו של רשב"י).. יפקון ביה מן גלותא ברחמי" (=בחיבור הזה שלך, ספר הזוהר, יצאו מהגלות ברחמים), יש עילוי מיוחד בלימוד החלקים דפנימיות התורה שמבארים ענייני הגאולה.

"המעשה הוא העיקר" - ההוראות לפועל שמביא הרבי בשיחה

וכפי שנהיה להקדימ ולחוסר לפני קבלת ההחלטות: אמ ח"ו משיח יתצא

להוסיף בענייני תורה ומצוות באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

להוסיף בלימוד התורה באופן של בלי-גבול, הן נגלה דתורה ובפרט פנימיות התורה, כולל לימוד חלק האגדה שבתורה בספר "עין יעקב", ובפרט בחסידות חב"ד, עם הדגשה מיוחדת בלימוד ענייני הגאולה.

להשתדל שהלימוד יהיה באופן של "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה".